Tafsiira Suuratu Yuusuf-Kutaa 12

Description

Jireenya Mijaaâ€™innaa irraa gara Mana Hidhaatti
Jiruun tuni qormaataa fi buâ€™aa bayi baayâ€™een tan guuttamteedha. Yeroo hundaa rakkoon homaatu osoo na hin qunnamiin mijaaâ€™inna keessa nan tura jedhanii yaaduun gowwummaadha. Addunyaan iddoo qormaataa waan taateef yeroo garii mijaaâ€™inna keessa, yeroo biraa immoo rakkoo keessa taana. Kunoo jireenyi nabii Yuusuf aleyh salaam fakkeenya guddaa nuuf taati. Yuusuf koolu abbaa isaa keessatti kunuunfama ture. Ergasii yeroo muraasan booda qananii kana keessa butamuun gara eelaatti darbame. Ammas yeroo muraasan booda eela keessaa baafamuun biyya misir keessatti masar mootummaa keessatti jireenya isaa itti fufe. Hanga yeroo murtaaâ€™e mijaaâ€™inna fi toltu keessa jiraate. Garuu qormaata cimaan ni qorame. Kunoo amma sobaan yakkamuun jireenya mijaaâ€™inna keessaa bahuun gara mana hidhaa dhiphootti deemuf jira. Argitanii buâ€™aa bayii fi qormaata jireenyaa? Kaleessa mijaaâ€™innaa keessa jiraachu dandeenya. Harâ€™a mana hidhaatti darbamuu, reebamuu fi rakkooleen adda addaa nurra gahuu dandaâ€™u. Kanaafu, jireenya Yuusuf fakkeenya godhachuun obsuuf qophiidhaa?

Maarree buâ€™aa bayi jireenya Yuusuf ilaalu itti haa fufnuâ€¦

وَدَخَلَ مَعَهُ ٱلسِّجْنَ فَتَيَانِ ۖ قَالَ أَحَدُهُمَآ إِنِّيٓ أَرَىٰنِيٓ أَعْصِرُ خَمْرًا ۖ
وَقَالَ ٱلْءَاخَرُ إِنِّيٓ أَرَىٰنِيٓ أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِى خُبْزًا تَأْكُلُ ٱلطَّيْرُ مِنْهُ ۖ
نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِۦٓ ۖ إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾

â€œ**Isa waliin dargaggoonni lama mana hidhaa seenan. Isaan keessaa tokko, â€œAni [abjuudhaan] waynii kan cuunfu taâ€™ee of argee.â€• Jedhe. Kan lammataas, â€œAni [abjuudhaan] mataa kiyya gubbaatti daabboo baadhadhee of arge, [daabboo kana] irraa allaattin ni nyaatti.â€• Jedhe. Hiika isaa nutti himi. Dhugumatti, toltu hojjattoota keessaa tokko akka taatetti si argina.â€•** [jedhan] -Suuratu Yuusuf 12:36

Yuusufiin waliin dargaggoonni lama kanneen mootii tajaajilan mana hidhaa seenan. Isaan kunniin tokko mootiif daadhii kan hojjatu, kan biraa immoo daabboo kan tolchuudha. Mootii summiin ajjeesuuf shira baastan jedhamanii yakkamun mana hidhaatti darbaman. Dargaggoonni kunniin abjuu keessatti wanta ajaaâ€™ibaa argan. Sababa Yuusuf amala olâ€™aanaa qabuuf dargaggoonni lamaan kunniin isatti dhiyaachuun abjuu akka isaaniif hiiku isa gaafatan. Dargaggoota lamaan kanniin keessaa tokko akkana

jedhe: **â€œAni [abjuudhaan] waynii kan cuunfu taâ€™ee of argee.â€•** Kana jechuun ani abjuu keessatti daadhii akka taâ€™uuf wayni (inaba) osoo cuunfu of arge. Dargaggeessi lammataas akkana jedhe: â€œani abjuu keessatti mataa kiyya irratti daabboo baadhadhee arge. Daabboo kana irraa allaattin ni nyaatti.â€• Yaa Yuusuf hiika wanta argine kanaa nutti himi.â€•

Hidhamtoonni lamaan kunniin namni gaariin abjuu hiiku akka dandaâ€™u ni hubatan. â€œDhugumatti nuti warra dubbii fi hojii isaanii bareechisan keessaa tokko akka taatetti si argina.â€• jedhan. Yuusuf muhsiniin (warra toltu hojjatan, hojii fi dubbii isaanii bareechisan) keessaa tokko akka taâ€™etti ni hubatan. Rabbiin Yuusufin gamnummaan, beekumsaa fi dandeetti abjuu hiikutiin ni badhaase. Kanaafu, hiriyyoota isa waliin hidhaman gargaaruuf, yeroon kennaa kana itti fayyadamu amma.

Garuu hanga gara amanti Rabbii haqaatti isaan waamutti Yuusuf takkamaan hiika wanta arganii isaanitti hin beeksisne. Karaa daâ€™awaa laaffisuu fi inni nama dhugaa akka taâ€™ee isaaniif mirkaneessuuf nyaata gara fuunduraatti isaaniif dhufu isaanitti akka beeksisu waadaa gale:

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِۦٓ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِۦ قَبْلَ أَن يَأْتِيَكُمَا
ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِى رَبِّىٓ إِنِّى تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَهُم
بِٱلْءَاخِرَةِ هُمْ كَٰفِرُونَ ﴿٣٧﴾

â€œ**Ni jedhe, â€œIsinitti dhufuun dura hiika isaa isinitti yoo hime malee nyaanni isiniif kennamu hin dhufu. Kuni wantoota Gooftaan kiyya na barsiise irraayyi. Dhugumatti, ani amanti ummata Rabbiitti hin amannee fi Aakhiratti kafaranii dhiisee jira.â€•** Suuratu Yuusuf 12:37

Yuusuf hiika abjuu isaanii isaanitti himuun dura, ganamas taâ€™i galgala isaan bira gahuun dura nyaataa masara mootii ykn maatii irraa isaaniif dhufuu nyaata akkami akka taâ€™e isaanitti beeksisa. Nyaanni dhufuun dura nyaanni akkana akkanaa isiniif dhufa jedhaan. Akkuma inni jedhe nyaanni suni ni dhufa. Kuni beekumsa geeybi (unseen) Yuusuf ittiin adda taâ€™eedha.

Dargaggoonni lamaan kunniin dhimma Yuusuf kana ni ajaaâ€™ibsiifatan. Mana hidhaa keessatti isaan waliin hidhamee osoo jiru, eenyullee isatti kan hin beeksisne taâ€™ee osoo jiru akkamitti nyaata gara fuunduraatti isaaniif dhufu isaanitti beeksisaa? Akkuma asirraa ifa taâ€™utti, dargaggoonni kunniin, â€œAkkamitti yeroo hundaa wanta kana nutti beeksisuu dandeessee? Kuni wanta tasaan taâ€™uu miti.â€• jechuun gaafatan. Innis akkana jechuun isaaniif deebise: â€œ**Kuni wantoota Gooftaan kiyya na barsiise irraayyi.â€•** Kana jechuun abjuu hiiku fi waaâ€™ee nyaata keessani isinitti beeksiisuun beekumsa Rabbiin na barsiiseedha. Kuni yaada sammuu isaanitti dhufu haaqa. Yaanni kunis â€œNamni kuni raagdu taâ€™uu dandaâ€™aâ€• yaada jedhuudha. Kanaafu, Yuusufis â€œani raagdu miti. Raagdun wanta amantii faalleessu hojjatti, kuni beekumsa urjii ilaaluun ykn raagun argadhe osoo hin taâ€™in, beekumsa Gooftaan kiyya na barsiiseedha.â€• jechuun yaada isaanii kana haaqe.

Beekumsa kana akka argatuuf wanta sababa isaaf taâ€™e itti aanse ni ibse: â€œ**Dhugumatti, ani amanti ummata Rabbiitti hin amannee fi Aakhiratti kafaranii dhiisee jira.â€•** Kana jechuun ummanni keessan kan Misir Rabbii Gooftaa wanta hundaa uumetti hin amanan. Rabbiin ilmaan namaa qoruuf jireenya addunyaa keessa kaaâ€™e, ergasii wanta yeroo qormaataa keessatti hojjataniif jazaa isaaniif kafala. Jazaa kafaluun kuni jireenya Aakhirah keessatti adeemsifama. Ummanni keessan jireenya Aakhiraa tanatti kan kafaraniidha. Kana jechuun duâ€™aan booda kaafamuutti, qorannoo fi wanta hojjataniif mindaa ykn adabbii argachuutti hin amanan. Kanaafu, ani amanti ummataa kanaa dhiisee jira.

Dargaggoonnis, â€œAti amanti kamiin hordofta ree?â€• jechuun gaafachuu dandaâ€™u. Yuusufis akkana jechuun deebise:

وَٱتَّبَعْتُ مِلَّةَ ءَابَآءِىٓ إِبْرَٰهِيمَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ ۚ مَا كَانَ لَنَآ أَن
نُّشْرِكَ بِٱللَّهِ مِن شَىْءٍ ۚ ذَٰلِكَ مِن فَضْلِ ٱللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى ٱلنَّاسِ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

â€œAmanti abbooti kiyyaa Ibraahim, Is-haaqi fi Yaâ€™quub hordofe. Rabbiitti waa qindeessuun nuuf hin malu. Kuni tola Rabbii kan nuu fi namoota irra jiruudha. Garuu irra hedduun namootaa [Rabbiin] hin galateeffatan.â€• Suuratu Yuusuf 12:38

Yuusuf amanti ummata Misir dhiisuu isaa erga isaanitti beeksisee booda amanti hordofuu isaanitti hime: Amantiin ani hordofu kuni amanti abbooti kiyyaa Ibraahim, Is-haaqi fi Yaâ€™quubiti.â€• Ergasii itti fufuun buâ€™uura amanti kanaa ibse: â€œ**Rabbiitti waa qindeessuun nuuf hin malu.â€•** Kana jechuun Rabbiin waliin waan biraa gabbaruun (waaqefachuun) gonkumaa nuuf hin malu. Kana irra, dirqamni nurra jiru Rabbii tokkicha gabbarruu, ibaadaa fi amanti Isaaf qulqulleessuudha. â€œ**Kuni tola Rabbii kan nuu fi namoota irra jiruudha.â€•** Kana jechuun tawhiinni (Rabbiin tokkichoomsuun) tola Rabbiin nuu fi namoota irratti ooledha. Tawhiida nurratti buusu fi itti nu ajajuun tola nutti oole. Tawhiida kanatti akka waamanii fi jallinna irraa isaan baraaraniif *namootatti Ergamtoota erguun* namoota irrattis tola oole. Garuu qananii Rabbiin isaanitti dhangalaaseef, Isatti amanuu fi Isa qofa gabbaruun Isa hin galateeffatan. Inumaa, Isatti kafaru, wanta biraa gabbaruu.

As keessatti Yuusuf jechoota muraasaan utubaalee amanti keenyaa irraa utubaalee gurguddaa sadii ni ibse: Tawhiida (Rabbii oltaâ€™aa tokkichoomsu), Risaala (Ergaa Rabbiin erge) fi Aakhirah.

Tawhiinni wantoota sadihiin galma akka gahuu ni dubbate:
1ffaa-Amanti shirkii irratti hundaaâ€™e irraa fagaachu-Dhugaa kana as keessatti ni arganna: **â€œDhugumatti, ani amanti ummata Rabbiitti hin amannee fi Aakhiratti kafaranii dhiisee jiraâ€•**
2ffaaâ€“ Homaa Rabbiitti qindeessu dhiisu (homaa Isa waliin gabbaruu dhiisu)- dhugaa kanas as keessatti ni arganna: â€œ**Rabbiitti waa qindeessuun nuuf hin malu.â€•**
3ffaaâ€“Rabbii oltaâ€™aa qofa gabbaruu-kanas as keessatti ni arganna: â€œ**Amanti abbooti kiyyaa**

Ibraahim, Is-haaqi fi Yaâ€™quub hordofe.â€• Amantin Ibraahim, Is-haaqi fi Yaâ€™aquub Rabbiin qofa gabbaruudha. (Dhimma kana ilaalchise balâ€™innaan kitaaba â€œ***Hiika Islaamaa fi Laa ilaaha ill-Allah***â€• jedhu dubbisuun ni dandaâ€™ama.)

Namni amanti shirkii hordofuu ykn Rabbiitti waa qindeesse mushrika taâ€™a. Namni Rabbiin gabbaruu dide mustakbir (of-tuulaa) taâ€™a. Fakkeenyaaf kan akka Ibliisaa fi Firaâ€™awna. Namoonni gosa kanaa lamaan kanneen jallataniidha. Namni shirkii dhiisee fi Rabbii tokkicha gabbare immoo muwahhid taâ€™a. Muwahhid jechuun nama Rabbi tokkicha gabbaru. Kuni nama qajeelaadha.

Barnoonni biraa asirraa fudhatamu: amanti keessatti wanti jalqabaa namoota itti waamu qaban tawhiida. Kuni qajeelfama buâ€™uura nabiyyoonni hundi ittiin ergamaniidha. Ergamaan Rabbii (SAW) yommuu Muâ€™aaziin gara Yaman ergan akkana jedhaniin: â€œ**Gara Rabbiin malee haqaan gabbaramaan akka hin jirree fi ani Ergamaa Rabbii akka taâ€™e ragaa bahuutti isaan waami. Yoo isaan kana tole jedhan, Rabbiin guyyaa fi halkan hunda salaata shan isaan irratti dirqama akka godhe isaan barsiisi. Yoo isaan kana tole jedhan, Rabbiin qabeenya isaanii keessatti zakaa dureeyyi isaanii irraa fuudhamee hiyyeeyyi isaaniitiif kennamu isaan irratti dirqama akka godhe isaan barsiisi.â€•** Sahiih AlBukhaari 1395

Yuusufis dargaggoota kanniin jalqaba gara tawhidaatti waame.

Kitaabban wabii:
Maâ€™aariju Tafakkur wa daqaaâ€™iqu Tadabbur-10/667-669
Tafsiir Saâ€™dii
Tafsiir Al-Wasiix-https://quran.com/12:37/tafsirs/93
Lesson From Suurah Yuusuf

Date Created
November 7, 2021
Author
admin